

תיקוני עירובין

עירובין למעשה
עיון | שימוש | כשרות

מוקד העירובין
בארץ הקודש
054-84-833-20

גליון שאלות הלכתיות

המתחדשות מידי שבוע בבדיקת העירובים השכונתיים

גליון מס' 312
אדר תשפ"ב

הקרפף מהרחוב, כי אין גדר לפניו, והשיפוע פחות משיעור תל המתלקט, ולכן הוציאו חצי מהרחוב מהעירוב, כלומר השתמשו בגדר שבין שני הנתבים לשמש מחיצה לאורך הרחוב, וסגרו בהתחלה ובסוף את אחד הנתבים יחד עם הקרפף. במקרה זה צריך שהציבור המקפיד על עירוב שכונתי, ידע שברחוב הזה צריך לעבור בנתיב השני, ולא בנתיב הראשון הקרוב לקרפף. בעירוב שאנו עוסקים בו כעת, יש מקום אחד שהיינו צריכים להבדיל אותו ע"י עמודי עירוב שהתקינו בשבוע האחרון, והם נמצאים אחרי שפת המדרכה. אבל בקטע השני יש לפני השטח המשופע קיר בגובה מטר לאורך רוב הקרפף, שמבדיל בינו לבין הרחוב, ואז כמעט שאין בעיה, כי הקרפף יהיה אסור בפני עצמו [ובלא"ה אין שום סיבה שמישהו יכנס אליו]. אבל בשני מקומות הקיר היה נמוך מ"י טפחים, באורך כעשרים מטרים. והפתרון היה להעמיד עמודים ולעשות צורת הפתח להשלים את ההיקף המבדיל את העירוב מהקרפף.

פתרון לקשירת החוט על קיר ללא קידוח

במקביל לעבודות בהקמת עירובים ובשיפוץ בהשקעה טובה וחזקה, אשר דורשת משאבים של תקציבים, ומשאבים של עובדים נבחרים שיועדים את השילוב בין עבודה מקצועית לכשרות הלכתית. יש גם מקרים שבהם צריכים להשתמש בפתרונות זמניים מאולתרים, וגם בהם צריך בקיאות רבה לעשות אותם כדון. נביא כאן מעט מהדברים, כדי להוסיף לקוראים היקרים עוד ידיעות חשובות, המשלבות ידע הלכתי עם ידע טכני.

פתרון לקשור את החוט לאבן ולהניח על הקיר

דוגמא אחת שהיתה בבני ברק, כאשר אחד מהבודקים של שכונה במרכז העיר, עבר ובדק את העירוב שלו ביום שישי, והגיע למקום שנמצא באמצע בניה, שהגדר נשברה, והיתה פריצה גדולה כעשרה מטרים. הוא קרא למוקד העירוב שיעשה שם צורת הפתח במהירות לפני שבת, כיון שזה פוסל לו את כל העירוב. העובדים הגיעו וקשרו חוט על הקיר, וחברו לחי לפניו, והשלימו את העירוב. אך מכיון שהשעה היתה סמוך לשבת וגם היה נראה כדבר שאמור לעמוד לזמן קצר, לא עשו חור מעל הקיר עבור קשירת החוט, אלא העבירו את החוט על הקיר וקשרו אותו מאחורי הקיר לענף של עץ, וכך הוא עמד על הקיר ללא אפשרות לזוז לצד. לאחר כמה שבועות התקשר שוב הבודק ואמר שהשליכו שם עוד פסולת של קרשים מהבניה, והחוט נפל, וגם הענף נכרת, כעת אין לו אפשרות לחבר את החוט במקום הראוי מעל הלחי.

לימוד פתרונות פרקטיים ונשירים ויעוץ בזמן הקריטי

במקרה זה אמרנו לו שדבר כזה הוא צריך ללמוד להסתדר לבד, למצוא פתרונות יצירתיים לעשיית עירוב, זה חלק בלתי נפרד מהתפקיד ומהלימוד הנרכש בעבודת הקודש שלנו. הוא הציע רעיונות והמשיב דן איתו בכשרותם וביעילותם, עד שהמשיב יעץ לו פתרון קל, לקחת אבן כבידה, לקשור את החוט סביב לה, ולהניח אותה מעל הקיר באופן שהחוט שיוצא ממנה עובר במקום המתאים. בצורה כזו החוט יהיה מתוח היטב, בלי לקדוח ובלי אזיקונים וכדומה, רק צריך להתאים את משקל האבן ביחס לאורך החוט ומשקלו, שהאבן תעמוד בלחץ המתחיה ברמה שהחוט לא יתנדנד ברוח. אך לא צריך חוזק יותר מכך מצד ההלכה [אם לא כדי שיעמוד לטווח ארוך]. וכמ"ש השו"ע (סי' שס"ב סי"א) שהקנה שעל גבן אין צריך חוזק שראוי להעמיד דלת, אלא אפילו גמי מועיל. הבודק הרים אבן גדולה מערימת הפסולת, קשר את החוט, העמיד על הקיר ודחף אותה כדי שהחוט יהיה מתוח, וסיים תוך דקות בודדות. הוא התפעל מאוד מהעצה הפרקטית והמהירה, ואמר שצריך ללמד אותה לאחרים, כי מסתמא יש עוד רבים שמסתככים עם פתרונות, והפתרון הזה יכול לעזור להם מאוד.

הקמת עירוב שכונתי לחיבור השכונות בבית שמש ג' וד'
בתוך מגוון הדברים שמתקדמים בס"ד ע"י מוקד העירוב, עסקנו בשבועיים האחרונים בהקמת העירוב השכונתי בשכונת רמת בית שמש ד' 1. כפי שהבאנו בעלון לפני חודשיים היתה התעוררות רבה בשכונה להרחיב את העירוב, ולהוסיף בו לחיים כנהוג בעירובים שכונתיים, ובמיוחד לעשות חיבור בין שכונה ד' לשכונה ג', שהרבה מהתושבים הולכים מידי שבת לידידים שלהם וקרובי משפחה, ומטלטלים עגלות וחפצים רבים, למרות שבמקום הזה יש רק את העירוב הכללי שמטעם הרבנות, ואין עירוב שכונתי וגם לא עירוב כללי של הבד"ץ. אלא שהתושבים היקרים אינם מודעים למצב, וגם הצורך שלהם ללכת ולטלטל ממקום למקום הוא גדול מאוד.

כמו כן עשינו חשבון, שגם לענין תחום שבת יש בזה נפק"מ גדולה, כיון שאין רצף בין השכונות, ואז יוצא שמי שהולך משכונה לשכונה, מותר ללכת רק עד המקום שמסתיים האלפיים אמה, אפילו שזה מסתיים באמצע השכונה, כמ"ש בשו"ע (סי' שצ"ט ס"ז) בעיר שיש באמצע הפסק בלי בתי מגורים בשטח של רק קמ"א אמה ושליש [שהם בסה"כ 68/81 מטר]. וכבר כל חלק צריך למנות אלפיים לבדו מסוף הגוש שלו. הדברים התפרסמו בשכונה, וגרמו להתעוררות גדולה.

התקנת העירוב לטלטור בין השכונות בבית שמש

האברכים פנו למוקד העירוב שיעשה תכנית מסודרת להקמת עירוב, מה מספר העמודים הנצרך, ומה מספר הלחיים, היכן ראוי להעמיד אותם, ואיזה מקום נחשב קרפף שצריך להוציא אותו, ובאיזה צורה נקיף אותו. האם להגדיל את העירוב יותר, או שזה יכלול חששות הלכתיות ותקלות. יחד עם האחראים עברנו על כל הפרטים, ואז המגבית יצאה לדרך עם היעד שנקבע. תושבי השכונה נרתמו לתרום למען הקמת העירוב, והגיעו לסכום מכובד אך לא לכל הסכום הנדרש. כמו כן הצטרף לכך העלאת המחירים שמתפרצת בשוק בתקופה האחרונה, ומחירי הברזל קפצו לפני כמה חודשים בשלושים אחוז, ולכן גם הקמת עירוב כיום היא יקרה יותר. מוקד העירוב בא לסייע גם במקרה זה, לדאוג לעשיית העירוב במחיר מוזל, בנוסף להשקעה הגדולה ברמת הכשרות, שתהיה עם כל ההלכות והחומרות שמקפידים בעירובי השכונות. וכאמור כעת נמצאים אנו בשלבים מתקדמים מאוד לקראת סיום החיבור בין השכונות.

דין קרפף במורד תלול ששוותלים בו צמחי נוי

בהקמת העירוב התעוררה שאלה הלכתית בשני מקומות, שיש מורד תלול שנוצר מחמת ההפרש של הגובה בין הרחובות, כפי שמצוי בעיר שבנויה על הר, שבין הרחוב התחתון לרחוב העליון יש קטע של כעשרה מטרים שהקרע משופעת מאוד ולא משתמשים בה. בעיר בית שמש מנצלים חלק מהקטעים האלו, לעשות פרחים וצמחים לנוי לאורך השכונה. וכאן השאלה האם שטח זה נחשב קרפף, כיון שאף אדם לא יעבור בו, או שמא זה חלק מתשמישי העיר שיש חלקים שמשמשים לנוי. אמנם כאן מטרת הנוי מגיעה רק אחרי שהשטח אינו ראוי לשימוש, אבל בכל זאת בסופו של דבר זה משמש לנוי. שאלה זו היתה גם בתוך שכונת רמת בית שמש ג' ברחוב יחזקאל, והכריעו הרבנים שיש להוציא את השטח מהעירוב. ויש להאריך במקורות לדין זה, ואכמ"ל. במקום הנ"ל ברמה ג', יש בעיה טכנית להבדיל את

קרפף בשטח תלול בבית שמש, וכשיש בו פרחים

ערימת קרשים של פסולת בניה מתחת החוט

במקרה זה היתה עוד שאלה שהתעוררה לו בשבוע אחר, אחרי שהצוה"פ עמדה כמה שבועות, שפכו עוד פסולת שהגיעה לגובה י טפחים, וא"כ הוא עורר שהי זז מחיצה תחת צורת הפתח, שמקפידים בעירובים השכונתיים שהיא פוסלת את הפתח. אלא שכלל בדינו שאם יש מכונית או מכולה של פסולת בניה וכדומה, אין חשש לכשרות העירוב, משום שדבר זמני אינו פוסל, [כפי שלומדים מדברי החזו"א סי' ע"א ס"ק י"ג]. והביאור בזה, כיון שהבעיה במחיצה היא משום שגורמת להגדיר את המקום מחולק לשנים, והפתח מחולק לשני מקומות שכל אחד רק חצי פתח, א"כ כשמדובר בחפץ שמונה באופן זמני, הוא לא מגדיר את המקום כמחולק, אלא כדבר שמונה בתוך הפתח. וא"כ לגבי הקרשים ההם שמונחים בשטח הבניה עד שיפנו אותם, הורו הרבנים שהדין תלוי אם הם מונחים לזמן קצר אינם פוסלים, ואם הם מונחים לזמן ארוך, נחשבים כדבר קבוע ויש להחמיר שהם פוסלים.

הפתרון ההלכתי למקרים אלו, לעשות שלא יהיה לערימה דין מחיצה, ומספיק לשנות את הקטע שעובר תחת החוט [ברוח ג' או ד' טפחים תחת החוט ולפני החוט], ואז המקום של הפתח אינו מחולק, וכיצד עושים שהיא לא תהיה מחיצה, כגון להוציא כמה קרשים ולמעט את הגובה מי טפחים, [ומחמירים גם את שיעור רח"ן]. כמו כן אפשר להזיז מעט קרשים לעשות שהערימה תעלה בהדרגה, שלא יהיה בה קטע זקוף לגובה בתוך ד' אמות [כשיעור תל המתלקט], ואם גם זה קשה, אפשר לעשות רק מדרגה באמצע, ברוחב ד' טפחים, שלא יהיה זקוף י טפחים ברצף, ואז אין לערימה דין מחיצה [ע"פ הרמ"א בסי' שני"ח ס"ב, אך דין זה תלוי במחלוקת, שלדעת החזו"א המדרגה מבטלת את המחיצה, ולדעת הביאור הלכה (סי' שס"ב ס"ב ד"ה שעשה) יש אופנים שהמדרגה לא מבטלת את המחיצה].

מתרחבים, אברכים חדשים משתלבים בעבודת הקודש

בשורה משמחת יוצאת בשבועות אלו, למאות האברכים שלמדו במסגרת שיעורי העירובין למעשה, בעקבות הביקוש הגדול ההולך וגדל לבדיקת העירוב במתחמים שהשייכות והסמינרים שוכרים לשבת, ואין ביכולת הצוות הקיים כעת להספיק לתת מענה לכולם, לאור זאת אנו מרחיבים בס"ד את הצוות המקצועי של מוקד העירוב, ומכניסים עוד אברכים שילכו לבדוק ולפקח על הכשרות, ויקימו עירובים מהודרים כראוי לציבור יראי ה'.

על מנת לשאת בתפקיד זה, נבחרו מספר אברכים שהשקיעו מאוד בלימוד השיעורים וההלכות, וקיבלו תעודות לאחר שערכו את המבחנים, ומעבר לכך באו ועשו שימוש בשטח בבדיקת עירובים ברחבי הארץ יחד עם הבקיאיים הגדולים, וראו ושמעו מהם איך בודקים ועל מה מתעכבים, ורכשו ידע מקצועי והלכתי כאחד ברמה גבוהה מאוד. גם הרבנים שנפגשו איתם וגם המומחים ממקומות שונים, ציינו לנו את ההבנה החזקה והברורה שרכשו לומדי השיעורים, ויודעים לשים לב לפרטים ולשייך אותם לנושא הנכון. לאחר השקעה זו, רבים מהלומדים כבר משמשים כבודקי עירובים בשכונות רבות, וכעת אנו זוכים להרחיב את הפעילות ולהכניס אותם לפעול גם בתוך המערכת של מוקד העירוב, לדאוג למתחמים וליושבים אחרים. אנו מודים לה' על הזכות הגדולה, להיות לעוזר לציבור היקר שמבקש את שמירת השבת ובהידור, ומתפללים להצליח לזכות עוד אלפי יהודים, ושהביקוש יגדל עוד ועוד, ומלאה הארץ דעה את ה'.

האם הברזלים שסביב לעמודי החשמל מפסיקים בין הלחי לחוט

ביום שישי הקודם, ערב שבת פרשת משפטים, שהיה לאחר ירידת השלג, היינו צריכים להקים עירוב באחד מהישובים הסמוכים לירושלים, לצורך שבת חתן של משפחה חשובה ממודיעין עילית. במקרה זה לא היה אפשרי להקים את העירוב מוקדם, כי ביום חמישי עדיין לא היה ניתן להגיע אל המקום, מחמת השלג שכיסה את הרחובות. שלחנו שני אברכים ממומים שהשתתפו הרבה פעמים בבדיקת עירוב ובהקמת עירוב, הם קיבלו ממוקד העירוב את הרכס הקטן שמצוייד בלחיים וחוטים ומיכשור מתאים למגוון סוגי העבודות של העירובים, ויצאו ביום שישי בבוקר מוקדם אל השטח. הם בחנו את האפשרויות, הוציאו את הכלים, ועשו את העירוב במשך כמה שעות כדי שיהיה עירוב טוב, ובס"ד סיימו את המלאכה וחזרו לביתם בשמחה, על הזכות שעלתה בידם.

באחד מהמקומות הם היו צריכים לקשור את החוט לעמוד חשמל שיש סביבו ברזלים דקים בולטים, שחברת החשמל עושה כדי שלא יטפסו על העמוד, אבל לצורך העירוב היו חייבים לקשור את החוט בגובה שמעל הברזלים, כי אם החוט יהיה נמוך, הוא יקרע עוד לפני שבת מכל אוטובוס או משאית שתעבור שם. אבל כדי לא להסתכן, וגם שלא יהיו תלונות מהעוברים ושבים שיאמרו שעושים דברים מסוכנים, לכן למדנו טכניקה קלה לקשירת החוט בלי לטפס כלל, אלא מחברים לקצה החוט דבר כבד

כגון מברג או צבת וכדו', ומרימים אותו עם המוט הטלסקופי של העירוב שנפתח לגובה חמשה מטרים, משחילים את המברג באחד מהרווחים שבין הברזלים שבאמצע העמוד, והחוט נופל ומשתלשל מהצד השני, ואז תופסים את הקצה ומותחים את החוט עד שמתייצב.

אבל האברכים שעסקו בשטח הסתפקו האם הברזלים שעל העמוד לא יפסיקו ויבדילו בין הלחי לחוט, והרי מבואר במשנ"ב (סי' שס"ג ס"ק ק"ב) שאם יש דבר המפסיק בין הלחי לחוט הוא פוסל. אלא שהמשנ"ב דיבר על גג המפסיק, משא"כ כאן אין גג ממש, אלא דבר קטן ודק, ומסתבר שאינו עושה הפסק כלל אמנם בשיעורים הבאנו שמרן הגר"ש אלישיב זצ"ל הורה לאסור גם במקרה שאירע שהיה כבל חשמל שחור [שעביו כארבעה ס"מ] שעמד בדיוק בין הלחי לחוט, כיון שהוא מפסיק את חיבור הלחי לחוט. ומרן הגר"ש קרליץ זצ"ל אמר שרק בשיעור טפח ומעלה חשוב להפסיק, ולא כל דבר קטן. ולפ"ז לדעת הגר"ש זצ"ל דאי שאין בעיה אם הברזלים שבצידי עמוד החשמל יהיו בנקודה שבין הלחי לחוט. אבל גם לדעת הגר"ש"א בדרך כלל לא יהיה בדיוק בנקודה

הברזלים שבין הלחי לחוט, והפסק למחיצה

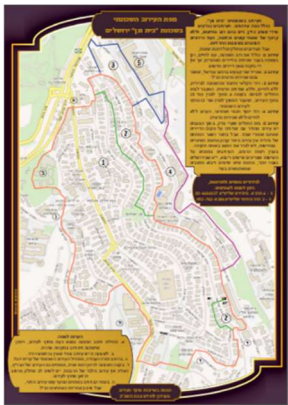
שבין הלחי לחוט ולא תהיה בעיה. וגם אם יהיה מכוון כנגד, יש לדון אם גם בשיעור כזה שעביו רק סנטימטר היה מרן מחמיר. האברך קיבל את ההוראות, ומדד עם המכשיר המיוחד של הבקבוק והמחוט, לראות היכן המקום הטוב להעמיד את הלחי כהלכה.

הפירצה שברוחב עמוד החשמל עצמו

לאחר שהסתדר בקשירת החוט והלחי במקום המתאים, היתה לו בעיה שיש פירצה מהעמוד חשמל עד הקיר של החצר שהיא גבול העירוב. לצורך זה העמיד את פח הירוק של השכן, והצמיד אותו לרווח שבין העמוד לגדר. אך עדיין הוא שם לב שיש את הרווח שבעמוד החשמל עצמו, כי הפסים האלכסוניים שיש בעמודי החשמל, רחוקים זה מזה יותר מג' טפחים ואין לבדו ביניהם. ואע"פ שהעמוד מרובה על הפרוץ, מ"מ כתב המשנ"ב (סי' שס"ג ס"ק כ"ג) שבפירצה הסמוכה לעמוד של צורת הפתח, יש להחמיר לסגור אותה במחיצה, אפילו שיש עומד מרובה ע"ש. לפיכך הוא הסתובב באזור ומצא חתיכת קרש וקשר אותה באמצע העמוד, שע"י"ז יש לבדו מצד לצד, ואין פירצה כלל.

מפה חדשה לשכונת בית וגן בירושלים

בעקבות מה שכתבנו בגליון הקודם, על הפרויקט הנפלא של עריכת מפות העירובים השכונות, קיבלנו פניות מהרבה אנשים ששואלים מדוע לא עושים מפה גם לשכונה שלהם, הרי התועלת בזה רבה מאוד. יש לציין שהדברים נעשים בתיאום עם האחראים בשכונה, ועל כן ההמלצה היא לדרבן את האחראי בשכונה שיפנה למוקד העירוב לקבל את השירות חינם ללא עלות. בשבוע זה הסתיימה עריכה של מפה נוספת, לשכונת בית וגן בירושלים, כולל חלוקה לכמה עירובים פנימיים שיש בשכונה, עם מספרי הטלפון של האחראים בשכונה, למי שמעוניין לברר פרטים נוספים, או להודיע על דירות של מומרים וכדומה.

עירובין זה לזה

לכל האברכים היקרים שלמדו באחד מהמחוזים של שיעורי העירובין למעשה, הננו מתכבדים להזמין אתכם לטול חלק בתכנית החדשה לשבועות הקרובים, על מנת לזכות את הרבים למשך כל שנת תשפ"ב ואולי יותר.

לקראת התכנית, ייערך כינוס מרכזי להסבר פרטי התכנית

הכינוס יתקיים בעז"ה בחודש זה, פרשת ויקהל, לסדר "ויצו משה ויעבירו קול במחנה וכו'" שממנו לומדים איסור הוצאה. השתתפות של כל אחד חשובה לנו

נא להירשם מראש, כדי שנדע להיערך בהתאם. לתועלת המשתתפים יתקיימו שני כינוסים, בכני ברק ובירושלים. פרטים נוספים יימסרו למשתתפים בקו העידכונים של השיעורים. במקרה של תקלה, ניתן לפנות למוקד הראשי.

לשיעורי הדרכה דיגיטליים - מכון הלכה למעשה - A532534735@GMAIL.COM